

Sowy (Strigiformes) naszych miast – stan wiedzy, perspektywy badań i ochrony w kontekście rosnącej antropopresji**Owls (Strigiformes) in Polish cities – the state of knowledge, research and conservation perspectives in the context of growing human impact**

JAROSŁAW WIĄCEK

Zakład Ochrony Przyrody
Instytut Biologii i Biochemii
Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie
20–031 Lublin, pl. M. Curie-Skłodowskiej 5
e-mail: wiacek@hektor.umcs.lublin.pl

Słowa kluczowe: sowy, urbanizacja, synantropizacja, ochrona.

Rozwój cywilizacji człowieka prowadzi stopniowo do niszczenia i przekształcania siedlisk przyrodniczych. Wraz z nasilaniem się tego procesu wiele gatunków zwierząt wycofało się z otoczenia człowieka, a inne adaptowały się do zmienionych lub całkowicie „sztucznych” warunków. Aspekt miasta jako środowiska życia fauny jest w wymiarze procesu ewolucji zjawiskiem bardzo „młodym”. Specyficzna biologia sów związana z nocną aktywnością sprawia, że są one na terenie miast nieco słabiej poznane niż inne gatunki ptaków. Według dostępnych źródeł początki gnieźdzenia się sów w miastach na ziemiach polskich sięgają średniowiecza. Większość danych z XIX wieku pochodzi ze Śląska oraz terenów zaboru rosyjskiego. Publikacje wydane po II wojnie światowej są liczniejsze i dotyczą głównie większych miast w Polsce. Znaczną część literatury stanowią opracowania atlasowe miast. Dotychczasowe badania nad sowami w miastach koncentrowały się głównie na opracowaniach faunistycznych i analizie składu pokarmu. Znakomita część opublikowanych prac dotyczy wybiórczości pokarmowej i różnych czynników (temperatura, opady, pokrywa śniegowa, występowanie w centrum miasta lub na obrzeżach), które modyfikują aktywność łowiecką i w efekcie dietę tych ptaków. Inne zagadnienia są potraktowane marginalnie lub nigdy nie były przedmiotem badań w miastach. Dotyczy to przede wszystkim sukcesu lęgowego, wielkości i charakterystyki zajmowanego terytorium, jego zmian w trakcie całego sezonu, dyspersji polęgowej, fenologii, badań toksykologicznych, pasożytów, wpływu hałasu, zanieczyszczeń oraz różnorodnych odmienności etologicznych populacji sów żyjących w miastach. Innym, bardzo ważnym zagadnieniem jest czynna ochrona gatunków sów występujących w miastach, takich jak: płomykówka *Tyto alba*, pójdzka *Athene noctua*, puszczyk *Strix aluco* czy uszatka *Asio otus*. Dalsze badania pozwolą na lepsze poznanie wymagań i zagrożeń miejskich populacji sów oraz pozwolą zoptymalizować praktyczne formy ich ochrony.